

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 211/21
Luxemburgissa 25.11.2021

Tuomio asiassa C-289/20
IB (Puolison asuinpaikka – Avioero)

Toimivalta käsitellä avioerohakemus: unionin tuomioistuin tarkentaa puolison asuinpaikan käsitteen sisältöä ja ulottuvuutta

Käsite merkitsee sitä, että vaikka toinen puolisoista elääkin kahdessa eri jäsenvaltiossa, hänellä voi olla vain yksi asuinpaikka

Irlannin kansalainen, IB, ja Ranskan kansalainen, FA, vihittiin vuonna 1994 avioliittoon Irlannissa. He saivat kolme lasta, jotka ovat jo täysi-ikäisiä. IB teki vuonna 2018 avioerohakemuksen tribunal de grande instance de Paris'ille (Pariisin alioikeus, Ranska). Kyseinen alioikeus katsoi, ettei sillä ole alueellista toimivaltaa avioeroasiassa, ja IB saattoi asian cour d'appel de Paris'n (Pariisin ylioikeus, Ranska) käsiteltäväksi. Cour d'appel de Paris on näin joutunut arvioimaan mainitun alioikeuden toimivaltaa IB:n asuinpaikan perusteella Bryssel II a -asetuksen¹ mukaisesti. Se on tässä yhteydessä todennut muun muassa, että useat seikat osoittavat IB:llä olevan henkilökohtaisia siteitä ja perhesiteitä Irlantiin, missä hän oli asunut puolisonsa ja lastensa kanssa vuodesta 1999 alkaen. Se toteaa kuitenkin myös, että IB on jo useita vuosia asunut osan viikosta Ranskassa, jonne hän on keskittänyt ammatilliset intressinsä. Kyseinen ylioikeus katsoo, että IB on todellisuudessa asunut kahdessa paikassa, sekä Pariisissa, missä hän on ammatillisista syistä asunut viikolla, että Irlannissa, missä hän on viettänyt viikonloput puolisonsa ja lastensa kanssa.

Cour d'appel de Paris on tässä tilanteessa saattanut asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi niiden tuomioistuinten määrittämistä varten, jotka ovat toimivaltaisia käsittelemään IB:n ja FA:n avioeroasian Bryssel II a -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Se kysyy unionin tuomioistuimelta erityisesti, voidaanko puolisoilla, joka elää kahdessa eri jäsenvaltiossa, katsoa olevan asuinpaikka kummassakin näistä jäsenvaltioista, jolloin kummankin jäsenvaltion tuomioistuimet olisivat toimivaltaisia ratkaisemaan avioerohakemuksen.

Unionin tuomioistuin tarkentaa tuomiossaan puolison asuinpaikan käsitettä ja katsoo, että vaikka puoliso elääkin kahdessa eri jäsenvaltiossa, hänellä voi olla vain yksi Bryssel II a -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu asuinpaikka.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin katsoo, että koska Bryssel II a -asetuksessa ei määritellä asuinpaikan käsitettä tai viitata tämän osalta nimenomaisesti jäsenvaltioiden lainsäädäntöön, käsitettä on tulkittava itsenäisesti ja yhtenäisesti. Se tuo esiin muun muassa sen, ettei Bryssel II a -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tai muissakaan sen säännöksissä säädetä, että henkilöllä voisi samanaikaisesti olla useita asuinpaikkoja tai asuinpaikka useilla eri paikkakunnilla. Tällainen monilukuisuus olisi haitallista erityisesti oikeusvarmuuden kannalta, koska se vaikeuttaisi niiden tuomioistuinten määrittämistä etukäteen, jotka voivat ratkaista avioerohakemuksen, ja hankaloittaisi asiaa käsittelevän tuomioistuimen osalta sen toimivaltaisuuden selvittämistä.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin tukeutuu lapsen asuinpaikkaa koskevaan oikeuskäytäntöön² ja katsoo, että aviosuhteen purkamista koskevan toimivallan määrittämiseksi käsitteellä

¹ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevista asioista ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 (EUVL 2003, L 338, s. 1).

² Ks. mm. tuomio 28.6.2018, HR, [C-512/17](#).

”asuinpaikka” on kaksi periaatteellista tunnusmerkkiä eli yhtäältä asianomaisen tarkoitus keskittää tavanomainen elinpiirinsä tiettyyn paikkaan ja toisaalta hänen riittävän pysyvä läsnäolonsa asianomaisen jäsenvaltion alueella.

Näin ollen puolison, joka vetoaa hakijana Bryssel II a -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla asuinpaikkansa jäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltaan, on välttämättä täytynyt siirtää asuinpaikkansa jonkin muun jäsenvaltion kuin avioparin entisen asuinpaikan jäsenvaltion alueelle. Hänen on siis täytynyt ilmaista tarkoituksensa keskittää tavanomainen elinpiirinsä tähän toiseen jäsenvaltioon ja osoittaa, että hänen läsnäoloaan kyseisessä jäsenvaltiossa voidaan pitää riittävän pysyvänä.

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin korostaa aviopuolison asuinpaikan määrittämiseen liittyviä erityisiä olosuhteita. Kun puoliso siis päättää asettua toiseen jäsenvaltioon aviokriisin vuoksi, hän voi täysin vapaasti säilyttää sosiaaliset siteensä ja perhesiteensä avioparin entisen asuinpaikan jäsenvaltioon. Lisäksi aikuisen elinympäristö on monipuolisempi kuin lapsen ja muodostuu laajemmasta joukosta toimintoja ja erilaisia intressejä, eikä voida edellyttää, että nämä keskittyisivät vain yhden jäsenvaltion alueelle.

Unionin tuomioistuin toteaa nämä näkökohdat huomioon ottaen, että vaikka puoliso voi asua samanaikaisesti useissa eri paikoissa, hänellä voi tietyllä hetkellä olla vain yksi Bryssel II a -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu asuinpaikka. Näin ollen, jos puoliso elää kahdessa eri jäsenvaltiossa, ainoastaan sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jossa tällainen asuinpaikka sijaitsee, on toimivalta ratkaista avioliiton purkamista koskeva hakemus. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä kaikkien käsiteltävässä asiassa kyseessä olevien tosiseikkojen perusteella, onko sen jäsenvaltion alue, jolla se toimii, Bryssel II a -asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla paikka, johon IB on siirtänyt asuinpaikkansa.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127